

Anna Stina och Edvard vid deras stuga på äldre dagar. Äldre bilder: Föreningen Krafttaget

Edvard och Anna-Stina vilar på Malexanders kyrkogård, och gravstenen står fortfarande kvar.

Edvard forslade fram sten till kyrkobygget i Malexander. Bilden bör vara tagen i slutet av 1870-talet.

Edvard plockade ner Piparestugan och uppförde stugan vid Mo. Piparestugan var ett torp som låg i skogarna en dryg kiloeter från Mo.

Trollgubben i Malexanderbygden

Förbannelser och spökerier • Edvard i Mo hade övermänskliga förmågor

MALEXANDER (LT)

Edvard i Mo är ett av de märkliga gamla levnadsöden som funnits i vår bygd, och vars minne bevaras tack vare att det skrivits om dem. Edvard var en man som var kunnig i trolldom och svartkonster. Han fraktade fram sten till kyrkobygget i Malexander i slutet av 1800-talet, men när han inte fick mer betalt så uttalade han en förbannelse, den kom att stämma kusligt väl...

På gården Mo i Malexander socken föddes den 6 mars 1841 tvillingpojkar Adolf Edvard och Peter August. Fadern hette Johannes Fredriksson, han var född i Malexander 1799 och moderns namn var Maria Larsdotter, född 1801 i Åsbo. Adolf Edvard Johansson har gått till historien som en trollgubbe som klarade lite av varje, och i bygden kom han att kallas för Edvard i Mo.

Redan 1862 gifter sig Edvard med Anna Stina Karlsdotter, hon var född i Taskebo, Malexander den 1 juli 1842. Taskebo var en gård belägen drygt två kilometer väster om gården Mo som ju Edvard kom ifrån.

Oscar Appel var en man i Boxholm som hade ett stort intresse för hembygden, han har skrivit om flera levnadsöden från Boxholmstrakten, bland annat om Edvard i Mo.

I Oscars anteckningar kan man läsa att Edvard blev ägare till Taskebo tack vare sitt äktenskap med Anna Stina, men han tyckte inte om namnet på gården, så Edvard försökte få namnet ändrat och han lyckades också. Taskebo kom att bli Adelsnäs, och det var nog ett namn som bättre anstod en före detta nämndeman kan man tro för den titeln står det vid Edvards namn i kyrkböckerna i slutet av 1890-talet.

Oscar skriver också att gården Taskebo längre tillbaka i tiden hetat Askebo, men att det vid något tillfälle blev fel i kyrkobokföringen. Det är möjligt att detta är riktigt, men namnet Taskebo förekommer på en karta från 1638, så den ofrivilliga namnändringen från Askebo till Taskebo måste ha skett tidigare än 1638.

I Askebo gjordes det förr i tiden pottaska enligt Oscar Appel, därav namnet Askebo. Pottaska är ett äldre namn på kaliumkarbonat och det framställdes av aska från lövträd, inte minst från björkved. Askan renades genom att den silades genom en sil och med vatten för att sedan blandas med såpa och på så vis fick man fram vattenlösningen lut. Men pottaska har flera användningsområden, till exempel som beståndsdel vid framställning av kristallglas.

Under åren 1882-1888 bodde Edvard och familjen i Sommenäs i Tidersums socken och mellan 1889 och 1892 vistades Edvard av oklar anledning i Nordamerika, detta trots att hustrun och flera barn fanns hemma i Sverige och anledningen kan man bara spekulera i.

Edvard i Mo kom att betraktas som en trollgubbe i många Malexanderbors ögon. Han kunde "stä blod" på både människor och djur, stilla värk och sätta trolldom i både folk och få. Mest anlitad var Edvard när det gällde att läka arm- och benbrott. Det lär ha varit många som fick sina ben eller armar spjälkade av Edvard, samtidigt som han stillade deras värk. Varefter svullnaderna gick ner besökte Edvard sina patienter och drog åt spjälorna. Edvard var en snäll farbror men han hade stor respekt med sig, både hos barn och vuxna.

Malexander kyrka var en liten träbyggnad då Edvard var barn, byggd under 1580-talet. Edvard var en stor ivrare för att det skulle byggas en ny kyrka i socknen. Så blev det också och

Mo fotograferat en höstdag år 2020. Det är en sanslöst vacker trakt.

kyrkan stod färdig 1881. Edvard åtog sig att forsla fram all sten som behövdes till kyrkobygget, den hämtades från sidorna av Pelarberget. Med hans oxar forslades stenen fram men Edvard tyckte att det gick åt väldigt mycket sten, så till slut ville han ha lite mer betalt än vad som från början var uppgjort för arbetet. Det var förstås ingen intresserad av att ge honom och då lär Edvard ha svarat: "Ja, jag skall forsla fram så mycket sten som går åt. Kyrkan hon kommer att stå i min tid och även i min gummas tid, men sedan vet ingen hur det går."

Edvard avled den 16 juli 1924 och hans maka Anna Stina avled den 17 januari 1929, båda av ålderdomssvaghet enligt dödboken. Anna Stina begravdes den 10 februari. Samma natt brann kyrkan ner till grunden. Oscar Appel skriver att Boxholms brandkår var på plats men på grund av den starka kylan

fick de inte fram något vatten.

Oscar skriver vidare att folk fick se hur eldslågorna kastade sig mot den öppna graven, och lågorna brände blommorna som fortfarande låg kvar. De ord som Edvard hade yttrat ett halvsekel tidigare hade nu blivit verklighet.

Edvard i Mo hade ännu en gång visat att han ägde en övermänsklig kraft och förmåga...

På äldre dagar flyttade Edvard tillbaka till gården Mo där han ju föddes, han och hustrun flyttar dit i början av 1890-talet. Paret bor kvar där ända till att de går ur tiden 1924 och 1929.

Länstidningen träffar Thomas Ekman som bor på Mo Södergård, han är född och uppvuxen på gården. Thomas pekar på en liten röd stuga som står på tomt intill huvudbyggnaden och han berättar att Edvard Johansson har flyttat den stugan till gården Mo. Det var där som Edvard och

hustrun bodde sista tiden i livet. Ursprungligen är stugan Piparestugan, ett torp som låg i skogarna en dryg kilometer nordost om Mo. Piparestugan plockades alltså ner och byggdes upp igen vid Mo.

Kanske lever Edvards ande kvar i stugan, för Thomas berättar att det spökar i den. Den som övernattar i stugan får höra konstiga ljud, någon kommer in i farstun och tänder i spisen men när man går och tittar så finns det ingen där. Thomas berättar att de haft gäster som övernattat i Edvards stuga och som sedan sagt att "där sover jag inte en natt till".

På Malexanders kyrkogård finns än idag en gravsten över nämndeman Edvard Johansson och hans hustru Anna-Stina. Den är belägen i den södra kanten av kyrkogården, alltså mot campingen.

Text och bild:
KLAS JOHANSSON